

worden. Zij heeft de natuurwetenschap in een moeras geduwd, waar de verstikkingsdood haar bedreigt, lezen wij op bladz. 47. The accomodation-Christian world-view kan ook geen hulp brengen. Wij treffen deze wereldbeschouwing reeds aan bij Thomas van Aquino, en vinden haar ook tegenwoordig nog bij de Roomschen en de Luther-schen. Alleen de Calvinische wereldbeschouwing kan orde brengen in den chaotischen toestand der natuurwetenschap. Zij doet alle rationalisme in den ban. Zij belijdt, dat de kennis geleid moet worden door het geloof. Calvinism is appointed to serve the world by furnishing a believing philosophy of nature (bl. 52). De theoloog, de filosoof en de beoefenaar der natuurwetenschap — dit is inderdaad de volgorde, die Hepp noemt — zullen hierin moeten samenwerken. Maar — zoo raadt hij — laat de een niet op den ander wachten, laat ieder doen wat zijn hand vindt om te doen. En sta mij toe — zoo vervolgt hij — mijn bescheiden bijdrage tot deze taak in deze en de volgende lezingen te leveren.

Wat zullen wij van deze eerste lezing zeggen? Eensdeels moeten wij er ons over verheugen, wanneer Hepp zich beijvert om een Calvinistische natuurphilosophie te geven. Maar aan de andere zijde voorspelt de opzet van dit onderzoek weinig goeds. Gaat het U als mij, dan zult gij den indruk hebben, dat Hepp van het begin af een te scherpe antithese stelt, te veel onderscheid maakt tusschen de beoefening der natuurwetenschap door geloovige en ongeloovige onderzoekers. Dit is gevaarlijk, want daardoor kiest hij zijn uitgangspunt niet bij den feitelijken toestand. Het zal echter het beste zijn ons oordeel nog op te schorten en eerst uit de volgende lezingen te vernemen, hoe de beloofde Calvinistische natuurphilosophie er uit ziet.

Toch wil ik eerst nog een tweetal opmerkingen maken. De eerste betreft het begrip philosophy of nature. Dit woord komt al in den titel voor en verder op welhaast iedere bladzijde van het boek. Maar nergens wordt er een definitie of nauwkeurige omschrijving van gegeven. Na lezing en herlezing der Stone-lectures is het mij nog niet duidelijk, wat met dezen term bedoeld wordt. Men krijgt den indruk, dat Hepp geen verschil maakt tusschen natuurphilosophie en natuurwetenschap. De woorden unbeliefing philosophy of nature en unbeliefing science worden door elkaar en schijnbaar als synoniemen gebruikt. Wij achten het een groot bezwaar, dat in dit boek, waarin